

UNDERVISNINGS- DIFFERENTIERING I GYMNASIET

Udviklingsredskab

Dette udviklingsredskab henvender sig til gymnasielærere. Udviklingsredskabet guider jer igennem et selvevalueringsforløb. Når I anvender redskabet sammen med vidensnotatet ”Undervisningsdifferentiering i gymnasiet”, får I hjælp til at sætte retning for, hvordan I som lærere kan udvikle jeres praksis med at differentiere undervisningen. Som team kan I bruge redskabet til en systematisk drøftelse af, hvordan I varetager jeres undervisningsopgave: Hvordan inddrager I elevernes forskellige forudsætninger og motivation for at lære i jeres undervisningspraksis? Hvad lægger I vægt på og hvorfor? Hvilke elementer af jeres praksis ønsker I at udvikle?

Afsættet for redskabet er en vidensopsamling af litteratur om undervisningsdifferentiering formidlet i førnævnte vidensnotat. I vidensnotatet understreges det, at undervisningsdifferentiering er et pædagogisk princip, der tager højde for, at elever har forskellige faglige forudsætninger og motivation for at lære. Det kan imidlertid være vanskeligt at omsætte princippet om undervisningsdifferentiering til praksis. Derfor tilbyder dette redskab en indgang til at arbejde med at videreudvikle jeres praksis.

Redskabet er bygget op omkring tre faser

- Beskrivelse af praksis
- Analyse og vurdering af praksis
- Indsatsområde for praksis

I disse tre faser skal I arbejde med et konkret eksempel fra jeres praksis. I kan enten vælge selv at medbringe en beskrivelse af en lektion eller et undervisningsforløb,

I har gennemført, eller I kan invitere en kollega fra teamet til at observere jeres undervisning (se side 3).

Hver fase består af en række arbejdsspørgsmål. Ved hjælp af faserne og arbejdsspørgsmålene kommer I rundt om væsentlige aspekter af jeres undervisningspraksis. Med afsæt i arbejdsspørgsmålene beskriver og analyserer I jeres nuværende praksis med henblik på at sætte retning for jeres fremtidige undervisningspraksis.

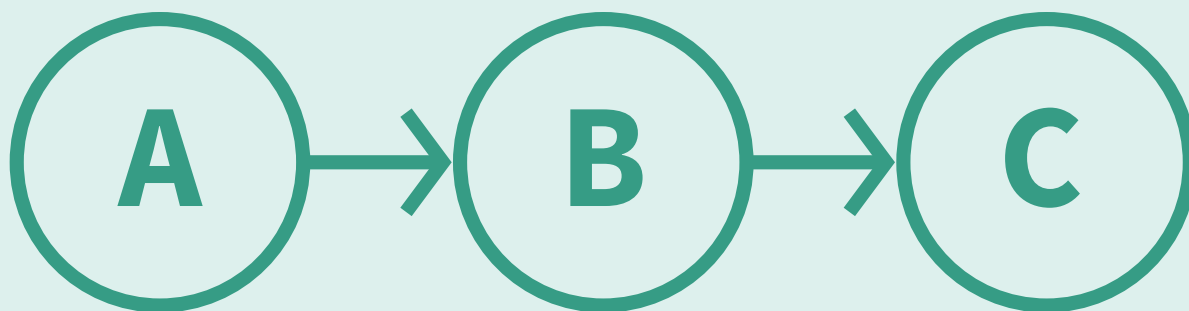
Spørgsmålene er struktureret i temaer, der følger vidensnotatets beskrivelse af fem overordnede aspekter af undervisningsdifferentiering.

De fem temaer, I skal arbejde med, er:

- Klassekulturen
- Kendskab til elevers forskelligheder
- Løbende faglige dialoger med eleverne
- Fælles og individuelle læringsmål
- Elevers læringsstrategier og studiekompetencer

I praksis er arbejdet med de fem temaer tæt forbundne, men selvom de skal ses som fem aspekter af en større og sammenhængende undervisningspraksis, vil det oftest give det bedste forløb og resultat, hvis I starter med at fokusere på temaerne adskilt i hver af de tre faser (A, B og C), og på den måde sikrer, at I kommer hele vejen rundt.

Udviklingsredskabet er udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) for Undervisningsministeriet. Redskabet er et af flere elementer i Viden om Undervisningsdifferentiering i gymnasiet og kan downloades på eva.dk/viden-om og emu.dk

Beskrivelse af praksis

I denne første fase skal I med afsæt i arbejds spørgsmålene beskrive jeres nuværende praksis, det vil sige sætte ord på, hvordan I lige nu arbejder med at differentiere undervisningen og dermed tager højde for elevernes forskellige faglige forudsætninger og motivation for at lære. I skal skiftes til at medbringe et eksempel, som I kan diskutere og reflektere over på teammøderne.

Analyse og vurdering af praksis

I denne fase skal I bruge arbejds spørgsmålene til at kigge på jer selv udefra. I skal reflektere over, hvorfor I gør, som I gør. I skal overveje, hvilke dele af jeres praksis, der fungerer godt, og I skal identificere de dele af jeres praksis, hvor I oplever, at I lykkes mindre godt med at differentiere undervisningen.

Mål for praksis

I denne sidste fase anvender I jeres analyse og vurderinger til at identificere et fremtidigt mål eller indsatsområde for jeres undervisning. I kan bruge arbejds spørgsmålene som støtte til at lave konkrete aftaler for, hvad den enkelte lærer ønsker at arbejde videre med i sin undervisningspraksis, og hvad I vil arbejde videre med i fællesskab – fx igennem jeres teamsamarbejde.

Sådan arbejder I konkret

- Planlæg en række møder, hvor I kan arbejde uforstyrret. I skal planlægge lige så mange møder, som I er teammedlemmer, idet hvert møde skal centrere sig om et eksempel fra praksis, som I hver især medbringer.
- Arbejd jer igennem de tre faser og tag afsæt i de arbejds spørgsmål, der er mest relevante for jer, fx spørgsmål der vækker jeres nysgerrighed eller tvivl.
- Nedskriv jeres refleksioner og overvejelser, så I har et fælles udgangspunkt for den videre analyse og udviklingsproces. Afslut hvert møde med en plan for, hvordan I vil gennemføre en efterfølgende udviklingsproces.

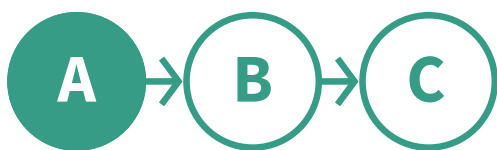
Gode råd til arbejdet

Overvej om I vil udpege en koordinator (intern/ekstern), der koordinerer og tilrettelægger arbejdet, så I kommer igennem alle faser på den aftalte tid. Afsæt mindst halvanden time til hvert møde, som kan fordeles med fx 30 minutter til fase A, 40 minutter til fase B og 20 minutter til fase C.

Tag hver især stilling til, om I vil medbringe en beskrivelse fra en undervisningssituation eller et undervisningsforløb, I har i frisk erindring, eller om I vil bede en kollega fra teamet observere jeres undervisning.

Bemærk, at det kan være vigtigt at give plads til, at der kan være forskellige perspektiver, og at forskelle i perspektiver kan være nøglen til at forstå praksis.

Beskrivelse af praksis

Beskriv hvordan I arbejder med at tage højde for elevernes forskelligheder i undervisningen

Hver lærer skal medbringe et eksempel fra egen praksis

Hvert medlem af teamet skal på skift medbringe en beskrivelse af et eksempel fra egen praksis. I kan enten vælge at medbringe en beskrivelse af en lektion eller et undervisningsforløb, I har gennemført, eller I kan invitere en kollega fra teamet til at observere jeres undervisning og bruge observationsnoterne.

- Hvis I vælger at medbringe en beskrivelse fra egen undervisningspraksis, så sørg for at tage detaljerede noter: Jeres beskrivelse skal helst indeholde eksempler på nogle af de overvejelser, I gjorde jer forud for undervisningssituationen, en gennemgang af undervisningens opbygning, indhold og aktiviteter, eksempler på tilbagemeldinger fra eleverne i undervisningen, eksemplificerende brudstykker fra dialoger mellem lærer og elever eller eleverne imellem og uddrag fra en evaluering af lektionen. Notér også gerne nogle af de overvejelser, I gjorde jer undervejs og efter lektionens afslutning.
- Hvis I vælger at observere hinandens undervisningspraksis med henblik på at få blik for, hvordan I hver især griber det at differentiere undervisningen an, så brug arbejdsspørgsmålene og vidensnotatet som et afsæt for, hvad I skal kigge efter, når I observerer. I kan også finde en guide til, hvordan man kan observere kollegers undervisning samt konkrete eksempler på gennemførelse af observationer på eva.dk

Til arbejdet i denne fase skal I anvende beskrevne eksempler fra jeres undervisningspraksis (se boksen til venstre). Fortæl kollegerne i teamet om eksemplet. Fortæl hvad der skete undervejs i undervisningen. Beskriv kun hvad der skete – vent med vurderingerne til senere. Har en kollega observeret undervisningen, læser observatøren sine observationsnoter op med henblik på at give en beskrivelse, der gør det muligt at diskutere og reflektere over arbejdsspørgsmålene.

Ovenstående fremgangsmåde bruger I til hvert møde, hvor I diskuterer et medbragt eksempel, hvad enten det er i form af et eksempel, som den enkelte lærer selv lavet, eller det er et eksempel baseret på en kollegaobservation.

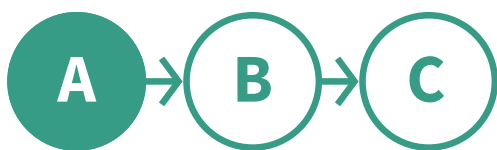
Et godt råd i denne fase er at stille spørgsmål, der starter med hvad, hvem og hvordan – og gemme vurderinger, analyser og gode råd til fase B og C.

1.

Beskriv hvordan der i eksemplet arbejdes med at skabe en klassekultur, som kan imødekomme elevernes forskellige faglige forudsætninger og motivation for at lære

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Klassekulturen – inklusiv læringsmiljø og relationer mellem lærer og elever og eleverne imellem – i det medbragte eksempel. Hvad kendetegner klassekulturen?
- Hvem er involveret i arbejdet med at etablere og vedligeholde en klassekultur? Hvad er lærerens rolle? Hvordan er eleverne involveret i dette arbejde?

2.

Beskriv hvordan I arbejder med at få indblik i elevernes forskelligheder og organiserer undervisningen med udgangspunkt i forskellighederne

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvordan indgår overvejelser om elevernes forskellige faglige forudsætninger og motivation for læring i planlægningen af undervisningen?
- Hvordan har I arbejdet med at få kendskab til elevernes forskelligheder forud for den pågældende undervisning?
- Hvordan imødekommer I elevernes forskellige faglige forudsætninger og motivation for at lære i løbet af undervisningen?

3.

Beskriv hvordan I i eksemplet går i dialog med eleverne om deres læring

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvilke typer af faglige dialoger har læreren med eleverne i løbet af undervisningen? Det kan fx være i form af feedback, i gruppearbejde eller i løbet af klasseundervisning.
- Hvad kendetegner de dialoger, I har med eleverne i løbet af undervisningen?
- Har læreren givet eleverne feedback i løbet af undervisningen? Hvis ja, hvordan er det foregået?
- Har læreren brugt de faglige dialoger til at få feedback på sin undervisning? Hvis ja, hvordan er det foregået, og hvilken information fik læreren om sin undervisning?

4.

Beskriv hvordan I i eksemplet arbejder med at formulere læringsmål, og hvordan eleverne har været involveret i dette arbejde

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvad kendetegner arbejdet med læringsmål i det valgte eksempel?
- Hvordan er eleverne involveret i at formulere læringsmålene?

5.

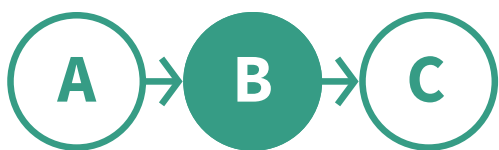
Beskriv hvordan I i eksemplet arbejder med elevernes læringsstrategier og studiekompetencer

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvordan arbejder I med at give eleverne indblik i egen læring igennem undervisningen?
- Hvordan inddrager I elevernes læringsstrategier og studiekompetencer, når I beder eleverne forberede sig til undervisningen?

Notér jeres beskrivelser af praksis.

Analyse og vurdering af praksis

Foretag en analyse og vurdering af jeres arbejde med at differentiere undervisningen

1.

Tag afsæt i den beskrivelse af undervisningen, som I foretog i fase A, for at analysere og vurdere hvordan I differentierer undervisningen

Kom ind på følgende:

- Hvor i eksemplet oplever I, at det var vanskeligt at differentiere undervisningen? Diskuter hvad der gjorde det vanskeligt med afsæt i jeres beskrivelser fra fase A, dvs. fokusér på klassekulturen, kendskab til elevers forskelligheder, løbende faglige dialoger med eleverne, fælles og individuelle læringsmål og elevers læringsstrategier og studiekompetencer.
- Hvor i eksemplet oplever I, at det lykkes at differentiere undervisningen? Diskuter hvilke grunde der var til det?
- Hvad påvirker jeres muligheder for at differentiere undervisningen? Vurdér hvordan forskellige formelle forhold (fx skolens retningslinjer og ledelsens understøttelse af jeres arbejde) og uformelle forhold (fx kulturen på skolen) har betydning for jeres arbejde med at differentiere undervisningen.
- Hvad lægger I særligt mærke til i jeres beskrivelse af, hvordan I arbejder med at differentiere undervisningen? Hvad overrasker jer i jeres beskrivelse – og hvorfor?

2.

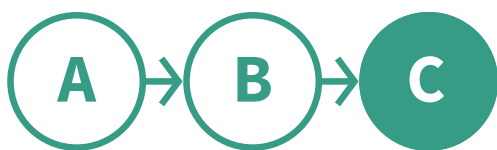
Tag afsæt i vidensnotatet med henblik på at analysere og vurdere sammenhængen mellem jeres arbejde med at differentiere undervisningen og de pointer, vidensopsamlingen peger på

Lad jer inspirere af vidensnotatet [[indsæt link](#)] og kom fx ind på muligheder, styrker og udfordringer i jeres arbejde med at:

- Lade undervisningen være differentieret, så den møder elevernes forskellige faglige forudsætninger og motivation for at lære.
- Lade undervisningsdifferentiering være et fælles anliggende for lærere og ledelse.
- Skabe klassekulturer, der understøtter en differentieret undervisning.
- Organisere undervisningen, så den tilgodeser elevernes forskelligheder.
- Bruge løbende faglige dialoger og feedback til at differentiere undervisningen.
- Formulere fælles og individuelle læringsmål sammen med eleverne.
- Opbygge elevernes læringsstrategier og studiekompetencer.

Notér de vigtigste pointer og diskussioner fra jeres analyse og vurdering.

Mål for ny praksis

Brug analysen og vurderingen fra fase B til at beskrive de fokusområder, I vil arbejde med. Læg herefter en plan for, hvordan I vil arbejde med at indfri jeres mål

1.

Anvend vidensnotatets pointer til at prioritere og begrunde et eller flere fokusområder, som I vil fokusere på i jeres arbejde med at udvikle den differentierede undervisning

Tag fx afsæt i følgende spørgsmål, når I skal prioritere:

- Hvilke elementer af jeres nuværende praksis er vigtige for jer at bevare for at kunne differentiere undervisningen?
- Inden for hvilke dele af jeres arbejde med at differentiere undervisningen ser I behov for at udvikle jeres praksis? Og hvilke elementer vil I prioritere at tage fat på?
- Hvad ønsker I konkret at gøre anderledes – og hvorfor? Formulér et indsatsområde for den lærer, der har præsenteret et eksempel og for teamet som helhed. Diskuter også hvorvidt skolens ledelse i højere grad end det sker i dag kan understøtte rammerne for arbejdet med den differentierede undervisning? I givet fald hvordan?

2.

Læg en konkret plan for arbejdet med indsatsområder

I kan fx lave aftaler om:

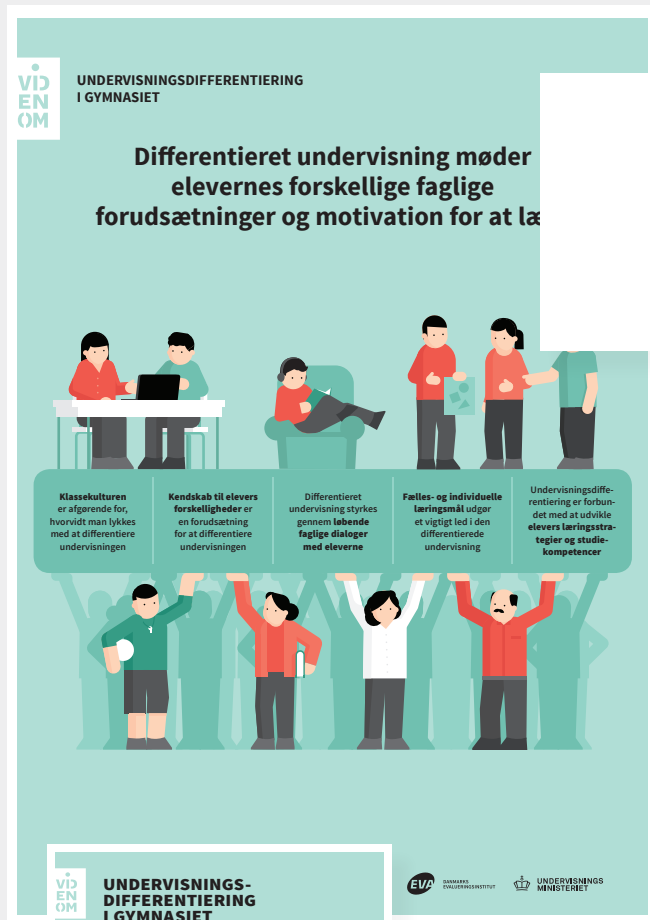
- Hvordan og hvornår I vil mødes igen og følge op på arbejdet med jeres respektive indsatsområder.
- Hvordan I vil holde øje med effekterne af arbejdet med indsatsområderne.
- Hvordan I vil bruge hinanden undervejs til sparring, observation m.m.
- Hvordan I vil inddrage ledelsen i arbejdet med jeres indsatsområder.

Notér jeres overvejelser, beslutninger og aftaler.

Du står med en del af en samlet videnspakke

Dette udviklingsredskab indgår i en videnspakke, der indeholder en række forskellige produkter, der på hver sin måde præsenterer og lægger op til videre arbejde med vidensnotatets pointer om undervisningsdifferentiering i gymnasiet.

VID EN OM
UNDERSVINGSDIFFERENTIERING I GYMNASIET

Differentieret undervisning møder elevernes forskellige faglige forudsætninger og motivation for at læ

Klassekulturen er afgørende for, hvorvidt man lykkes med at differentiere undervisningen

Kendskab til elevers forskelligheder er en forudsætning for at differentiere undervisningen

Differentieret undervisning styrkes gennem løbende faglige dialoger med eleverne

Fælles- og individuelle læringsmål udgør et vigtigt led i den differentierede undervisning

Undervisningsdifferentiering er forbundet med at udvikle elevers læringsstrategier og studiekompetencer

VID EN OM
UNDERSVINGSDIFFERENTIERING I GYMNASIET

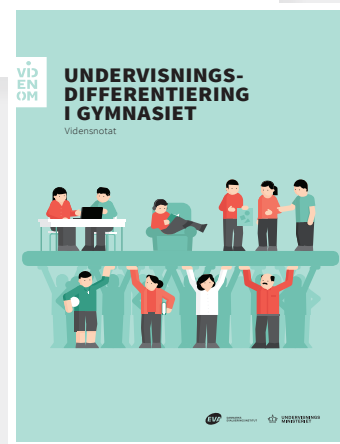
Dette udviklingsredskab leverer redskaber til gymnasiale undervisningspraktikere, der gennemfører undervisningsdifferentiering i gymnasiet. Redskabet indeholder en række forskellige produkter, der på hver sin måde præsenterer og lægger op til videre arbejde med vidensnotatets pointer om undervisningsdifferentiering i gymnasiet. Redskabet er bygget op omkring tre faser: A. Beskrivelse af praksis, B. Beskrivelse af udviklingen i praksis, C. Indsatsmuligheder for praksis.

EVA DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT
UNDERSVINGSMINISTERIET

Plakat
Visualiserer vidensnotatets vigtigste pointer og kan hænges op, fx på lærerværelset

Udviklingsredskab
Udspringer af pointer fra vidensnotatet og lægger op til, at I igangsætter en systematisk refleksions- og udviklingsproces i jeres team

PowerPoint-præsentation
Præsenterer de vigtigste pointer fra vidensnotatet og lægger op til, at I kan videreformidle dem til relevante modtagere

VID EN OM
UNDERSVINGSDIFFERENTIERING I GYMNASIET

Vidensnotat

Vidensnotat
Baserer sig på en systematisk vidensopsamling om undervisningsdifferentiering i gymnasiet

Du kan finde udgivelser og produkter om undervisningsdifferentiering i gymnasiet på eva.dk/viden-om og emu.dk

Differentieret undervisning møder elevernes forskellige faglige forudsætninger og motivation for at lære

Klassekulturen er afgørende for, hvorvidt man lykkes med at differentiere undervisningen

Kendskab til elevers forskelligheder er en forudsætning for at differentiere undervisningen

Differentieret undervisning styrkes gennem **løbende faglige dialoger med eleverne**

Fælles- og individuelle læringsmål udgør et vigtigt led i den differentierede undervisning

Undervisningsdifferentiering er forbundet med at udvikle **elevers læringsstrategier og studiekompetencer**

